

همه چیز درباره آخرین تغییرات قوانین مهریه

کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس به تازگی مراحل تصویب طرح «اصلاح قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی» را طی کرده و حالا این طرح منتظر است ...

کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس به تازگی مراحل تصویب طرح «اصلاح قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی» را طی کرده و حالا این طرح منتظر است تا به صحن علنی مجلس راه پیدا کند. طرحی که به ادعای اعضای کمیسیون قضایی به دنبال برقراری موازنه حقوقی میان زنان و مردان است.

به گزارش ایسنا، کار اصلاح موادی از قانون «نحوه اجرای محکومیت‌های مالی» با موضوع مهریه در کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس شورای اسلامی به پایان رسیده و خبرها حاکی از این است که این مصوبه به زودی در دستور کار صحن علنی مجلس قرار می‌گیرد.

یکی از اصلاحات انجام شده در کمیسیون حقوقی و قضایی، موضوع پذیرش اعسار زوج پیش از اعزام به زندان بوده است.

در همین رابطه، محمدمتقی نقدعلی یکی از اعضای کمیسیون مذکور، گفته است که «پیش از دستورالعمل اخیر رییس قوه در این زمینه، زوج پس از بازداشت و در زندان باید اعسار خود را ثابت می‌کرد اما بر اساس مصوبه جدید ما اعلام کردیم که اگر زوج درخواست اعسار داد، مادامی که ملاعتش (قدرت پرداخت دین) ثابت نشود، به زندان نمی‌رود».

طبق ماده ۶ قانون «نحوه اجرای محکومیت‌های مالی» معسر کسی است که به دلیل نداشتن مالی به جز مستثنیات دین (اموال غیرقابل توقیف) قادر به تادیه (پرداخت) دیون (قرض‌ها) خود نباشد.

تبصره – عدم قابلیت دسترس به مال در حکم نداشتن مال است.

موارد مستثنیات دین نیز طبق ماده ۲۴ قانون «نحوه اجرای محکومیت‌های مالی»، صرفاً شامل موارد زیر است:

-منزل مسکونی که عرفاً در شأن محکوم علیه در حالت اعسار او باشد.

-اثاثیه مورد نیاز زندگی که برای رفع حوائج ضروری محکوم علیه و افراد تحت تکفل وی لازم است.

-کتاب و ابزار علمی و تحقیقاتی برای اهل علم و تحقیق متناسب با شأن آن‌ها

-وسایل و ابزار کار کسبه، پیشه‌وران، کشاورزان و سایر اشخاص که برای امرار معاش ضروری آن‌ها و افراد تحت تکفلشان لازم است.

-تلفن مورد نیاز مدیون

-مبلغی که ضمن عقد اجاره به موجر پرداخت می‌شود مشروط بر آن نکه پرداخت اجاره بها بدون آن موجب عسر و حرج (مشقت و سختی) گردد و عین مستأجره مورد نیاز مدیون بوده و بالاتر از شأن او نباشد.

طبق قانون، مهلت ارائه دادخواست اعسار از پرداخت مهریه، یک ماه از زمان ابلاغ اجرائیه است یعنی از زمان ابلاغ محکومیت قطعی به او برای پرداخت مهریه و صدور اجرائیه از طرف دادگاه برای اجرای حکم. مرد در این فرصت یک ماه که به او داده می‌شود تا پول مهریه را به زن پرداخت کند می‌تواند دادخواست اعسار ارائه کند و دعوی اعسار را علیه زن مطرح نماید. در چنین حالتی دیگر زن نخواهد توانست با اتمام مهلت پرداخت یک ماه حکم جلب مرد را بگیرد، اما اگر در فرصت یک ماهه مذکور دادخواست اعسار تقدیم دادگاه نشود زن می‌تواند از دادگاه تقاضای جلب شوهر را بکند.

همان‌طور که فاطمه قاسم پور رئیس فراکسیون زنان مجلس گفته است: «در گذشته از زمانی که مرد دادخواست اعسار خود را می‌داد تا زمان مقرر در قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی که این دادخواست بررسی شود، مطابق شرایطی حبس می‌شد»

شد. این حبس گاه بلاوجه بود و مردانی که واقعا معسر بودند را هر چند برای مدت کوتاهی درگیر می کرد. مطابق این طرح، با ارائه دادخواست اعسار توسط مرد در مهلت مقرر در ماده ۳ قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی، مرد حبس نمی شود.

در صورت قبول درخواست اعسار زوج، پرداخت مهریه از سمت وی به صورت قسطی صورت می گیرد.

هم چنین یکی از تغییرات لحاظ شده در مصوبه جدید کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس این است که زوجه می تواند سند مهریه را به عنوان سند اجرایی در ادارات ثبت به اجرا بگذارد.

این مصوبه طبق اظهارات محمدتقی نقدعلی نماینده مجلس در راستای قضازدایی انجام شده و بر اساس آن دیگر نیازی نیست که برای اجرای مهریه، زوجه دادخواست بدهد تا حکم دادگاه بگیرد، بلکه با ارائه سند ازدواج به ادارات ثبت، مهریه به اجرا گذاشته می شود؛ در این مرحله اگر زوج مدعی است که پیشتر مهریه پرداخت کرده است، باید ادله پرداخت را ارائه دهد.

فاطمه قاسم پور نیز با بیان این که «روند بررسی پرونده مهریه برای زنان کوتاه تر شده است» گفت که در واقع زن می تواند با ارائه سند رسمی ازدواج، از دادگاه خانواده برای وصول مهریه خود اقدام کند و مرد مکلف است ظرف ۱۰ روز پس از وصول اجراییه، مهریه را بپردازد یا با زن درخصوص نحوه پرداخت به توافق برسد. شرایط تعریف شده در این طرح به نوعی است که امکان فرار دین را از مرد سلب می کند.

در واقع زوجه با مدارک لازم به دفتر خانه ای که عقد در آن جا به ثبت رسیده است می رود و با پرداخت هزینه اجراییه، مطالبه مهریه را ثبت می کند. دفترخانه نیز اظهارنامه ای به زوج می فرستد تا ظرف ۱۰ روز به اداره ی ثبت مراجعه کرده و مالی را برای پرداخت مهریه معرفی کند.

پیش از این نیز، سید ابراهیم رئیسی زمانی که ریاست قوه قضاییه را در اختیار داشت در بخشنامه ای به دادگاه ها ابلاغ کرده بود که اگر خانمی خواهان مهریه است «لازم است بدو به اداره ثبت اسناد و املاک مراجعه کند تا با توقیف دارایی زوج بتواند حقوق شرعی و قانونی خود را به عنوان مهریه دریافت کند. ثبت اسناد و املاک در صورت عدم حصول نتیجه در شناسایی و توقیف اموال مدیون پس از گذشت ۶ ماه از زمان درخواست اجراییه، گواهی برای محاکم قضائی صادر می کند. با عنایت به وضعیت مالی مدیون (زوج) موضوع خواسته زوجه بررسی و حکم مناسب صادر می شود.»

این بخشنامه همچنین می گوید: «چنانچه مرجع مذکور نتواند ظرف مدت دو ماه از تقاضای اجرا، نسبت به شناسایی و توقیف اموال متعهد سند، اقدام کند یا ظرف مدت شش ماه نسبت به اجرای مفاد سند اقدام نماید، متعهد سند می تواند با انصراف از اجرای مفاد سند به محاکم دادگستری رجوع کند.»

به نظر می رسد مجلس با این اصلاح، به دنبال کوتاه کردن فرایند اخذ مهریه و قضازدایی باشد.

یکی دیگر از مواد مهم این طرح به گفته فاطمه قاسم پور به ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی و موارد مربوط به طلاق عسر و حرجی مربوط می شود.

ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی می گوید: در صورتی که دوام زوجیت موجب عسر و حرج (سختی و مشقت) زوجه باشد، وی می تواند به حاکم شرع مراجعه و تقاضای طلاق کند. چنان چه عسر و حرج مذکور در محکمه ثابت شود، دادگاه می تواند زوج را اجبار به طلاق نماید و در صورتی که اجبار میسر نباشد زوجه به اذن حاکم شرع طلاق داده می شود.

تبصره (۲۹/۴/۱۳۸۱) - عسر و حرج موضوع این ماده عبارت است از به وجود آمدن وضعیتی که ادامه ی زندگی را برای زوجه با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد و موارد ذیل در صورت احراز توسط دادگاه صالح از مصادیق عسر و حرج محسوب می گردد:

- ۱- ترک زندگی خانوادگی توسط زوج حداقل به مدت شش ماه متوالی و یا نه ماه متناوب در مدت یک سال بدون عذر موجه.
  - ۲- اعتیاد زوج به یکی از انواع مواد مخدر و یا ابتلا وی به مشروبات الکلی که به اساس زندگی خانوادگی خلل وارد آورد و امتناع یا عدم امکان الزام وی به ترک آن در مدتی که به تشخیص پزشک برای ترک اعتیاد لازم بوده است.
  - ۳- محکومیت قطعی زوج به حبس پنج سال یا بیشتر.
  - ۴- ضرب و شتم یا هرگونه سوءرفتار مستمر زوج که عرفاً با توجه به وضعیت زوجه قابل تحمل نباشد.
  - ۵- ابتلای زوج به بیماری های صعب العلاج روانی یا ساری یا هر عارضه ی صعب العلاج دیگری که زندگی مشترک را مختل نماید.
- موارد مندرج در این ماده مانع از آن نیست که دادگاه در سایر مواردی که عسر و حرج زن در دادگاه احراز شود، حکم طلاق صادر

نماید.

به گفته این عضو فراکسیون زنان مجلس، «در حال حاضر پرونده های متعددی از زنانی در دادگاه ها داریم که دچار کراهت از همسران شان هستند و تمایلی به ادامه زندگی ندارند و حتی مهریه خود را نیز حاضرند ببخشند تا از همسر خود جدا شوند، اما مرد حاضر به طلاق ایشان نیست. متأسفانه در این شرایط اغلب دادگاه هم عسر و حرج این زنان را احراز نمی کند و این زنان در شرایط سختی به سر می برند».

قاسم پور گفته که در این طرح آورده شده که در شرایطی که زن حداقل یک سال متوالی یا ۱۸ ماه متناوب در طول سه سال منتهی به دادگاه جدا از مرد زندگی کرده و حاضر به بذل کل مهریه خود شود، کراهت شدید زوجه برای دادگاه محرز و حکم ماده ۱۱۳۰ جاری شود.

پس به عبارتی شرط جدایی زن از مرد به مدت حداقل ۱۲ یا ۱۸ ماه متناوب در طول سه سال منتهی به دادگاه و بذل کل مهریه نیز از شرایط عسر و حرج زوجه در نظر گرفته شده است.

آخرین اصلاحیه اعمال شده نیز، اخذ حق ثبت از زوج هایی است که مهریه های سنگین ثبت می کنند.

ابوالفضل ابوترابی نماینده مردم نجف آباد در مجلس در این رابطه گفته است که براساس این مصوبه کمیسیون قضایی برای مهریه های تا سقف ۱۴ سکه حق ثبتی در نظر گرفته نشده و از مهریه های بین ۱۴ تا ۱۰۰ سکه چهار دهم درصد قیمت سکه ها به عنوان حق ثبت در نظر گرفته شده است و مهریه های بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ سکه مشمول پرداخت ۲ درصد حق ثبت می شوند و مهریه های ۲۰۰ سکه به بالا مشمول پرداخت ۱۵ درصد حق ثبت می شوند و زوج ها باید ۱۵ درصد قیمت سکه ها را به عنوان حق ثبت پرداخت کنند.

ابوترابی هم چنین گفته است که براساس این مصوبه کمیسیون قضایی، حق ثبت مهریه از دو طرف هر یک به میزان ۵۰ درصد اخذ می شود و وجه حاصل از آن به صندوقی به نام صندوق تهیه جهیزیه برای افراد نیازمند که در بودجه سالانه برای آن ردیف اعتباری در نظر گرفته می شود، واریز خواهد شد.

به این ترتیب زوجینی که می خواهند مهریه هایی با تعداد سکه بالا تعیین کنند باید مبلغی را هم به عنوان حق ثبت یا آن چه نقدعلی چیزی شبیه مالیات بر مهریه نامیده است بپردازند تا به نوعی این کار، عاملی بازدارنده برای جلوگیری از تعیین مهریه های سنگین باشد.